

ב"ה

פרשת בא

מעלתו של יום השמיני בשבט

ענינו המיוחד דשמיני בשבט נתבאר במגילת תענית^[1] (על דרך המאורעות דכל ימי השנה, "דבר יום ביומו") – "בשמיני בשבט מתו הצדיקים (הזקנים) שהיו בימי יהושע בן נון", כמובא גם במגן אברהם^[2].

ובהקדמה: לכאורה, לא מסתבר שכולם מתו ביום אחד (שמיני בשבט), שכן, מאורע כזה הוא דבר בלתי־רגיל כלל, ואין כל סיבה לכך, במכל שכן וקל וחומר מקא ד"לא עביד קודשא בריך הוא ניסא למגנא"^[3] (כידוע פרטי השקלא וטריא שבדבר).

והתירוץ הפשוט בזה – על דרך מה שכתוב^[4] "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא", שהפירוש בזה - לאחרי שמת האחרון שבהם (שהרי בודאי לא מתו כולם באותו פרק זמן, כי אם במשך זמן ארוך כו'), שאז נסתיימה התקופה של "הדור ההוא", ועל דרך זה בנדון דידן, "בשמיני בשבט מתו הצדיקים (הזקנים) שהיו בימי יהושע בן נון" - שביום זה מת האחרון שבהם, וחשיב כאילו מתו כולם, מכיון שבמיתתו נסתיימה תקופת הזקנים דיהושע בן נון.

ובכל אופן, איך שיתפרש ביאור הדבר - הרי מפורש במגילת תענית ענינו של שמיני בשבט, שבו "מתו הצדיקים (הזקנים) שהיו בימי יהושע בן נון".

...ויש להוסיף בביאור מעלת היום - בהקדם הביאור בהפלאות מעלתם של הזקנים שהיו בימי יהושע: על הפסוק^[5] "ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו .. חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ גוי" - מפרש רש"י: "משה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתן ועצתן". ומזה מובן גודל מעלתם של

הזקנים - שהיו בדרגתו של יהושע, שלכן, היה סבור משה רבינו, ואמר ליהושע, ש"זקנים שבדור יהיו עמך" (יחד עם יהושע).

ואין צורך להאריך בביאור גודל מעלתו של יהושע (שבדרגתו היו גם הזקנים) - המקבל הראשון דמשה רבינו, "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע"^[6], וכידוע דברי המפרשים^[7] בדיוק הלשון "ומסרה ליהושע", שמסר לו את כל התורה כולה, כמו שקיבלה בעצמו מסיני!

ולהוסיף, שאף על פי ש"פני משה כפני תמָה פני יהושע כפני לְבָנָה"^[8], מכל מקום, הרי גם אור הַלְבָנָה הוא ענין נעלה ביותר, ובפרט כאשר הַלְבָנָה עומדת כנגד הַתְמָה, שאז מאירה בכל התוקף והשלימות, ודוגמתו בנמשל - מעמדו ומצבו של יהושע בחיי משה רבינו^[9], [ובפרט - במעמד ומצב שאילו זכו היתה הכניסה לארץ ישראל (על ידי משה) באופן של גאולה נצחית שאין אחריה גלות^[10]]. ועד לתכלית השלימות בחיי משה רבינו - ביום הסתלקותו, "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום"^[11], "היום מלאו ימי ושנותי"^[12]. ועל אחת כמה וכמה לאחרי ש"סמך משה את ידיו עליו"^[13], "בעין יפה יותר ויותר ממה שנצטווה... בשתי ידיו כו"^[14].

ומכל זה מובן עד כמה גדלה מעלתו של יהושע באותו זמן. ובדרך ממילא, מובן גם גודל מעלתם של הזקנים שהיו בדורו של יהושע - אודותם אמר משה רבינו "זקנים שבדור יהיו עמך", "להיותם בדרגתו של יהושע!

ולא עוד, אלא שאפילו לאחרי דברי הקב"ה ליהושע "כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם"^[15], היינו, לא כמו שאמר משה רבינו "כי אתה תבוא את העם הזה", "זקנים שבדור יהיו עמך", אלא "כי אתה תביא גו", "הכל תלוי בך, טול מִקָּל והך על קדקדן, דְּבָר אַחַד לְדוֹר וְלֹא שְׁנֵי דְבָרִים לְדוֹר"^[16] - אין זה מצד החסרון של הזקנים, חס ושלום, שאינם ראויים להיות מנהיגי הדור, כי אם, מצד החסרון של הדור, שאין ביכולת הדור לקבל "שני דְּבָרִים" (ועל אחת כמה וכמה יותר מ"שני דְּבָרִים"), מכיון שזהו בבחינת "הַשְּׁפַעַתָּה לָהֶם רוֹב טוֹבָה אֵינָם יְכוּלִים לַעֲמוֹד"^[17], אבל הזקנים מצד עצמם - הם בדרגתו של יהושע, וראויים היו להנהיג את ישראל יחד עם יהושע.

ומכל זה מובן גודל העילוי דשמיני בשבט, יום הסתלקותם של הצדיקים שהיו בימי יהושע - שבו מתגלים ומאירים כל עניניהם של הזקנים שהיו בימי יהושע, זקנים שהיו בדרגתו של יהושע, עד כדי כך, שמצדם הם היו ראויים להנהיג את ישראל יחד עם יהושע, "זקנים שבדור יהיו עמך".

קטע משיחת ש"פ בא, ח' שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ו ח"ב ע' 420.

- [1] פרק האחרון.
- [2] או"ח סתק"פ סק"ז.
- [3] ראה דרשות הר"ן דרוש ח. - נעתק בלקו"ש ח"ג ע' 966. ועוד.
- [4] שמות א, ו.
- [5] וילך לא, ז.
- [6] אבות א, א.
- [7] תויו"ט שם. ועוד.
- [8] ב"ב עה, סע"א. ספרי ופרש"י פינחס כז, ב.
- [9] המשך תרס"ו ע' תקנד.
- [10] ראה ספרי דברים א, ב. עירובין נד, א. שמו"ר רפ"ב. ועוד. וראה אוה"ת ואתחנן ע' צג. ובכ"מ.
- [11] ר"פ וילך.
- [12] פרש"י על הפסוק.
- [13] ברכה לד, ט.
- [14] פרש"י במדבר כז, כג.
- [15] וילך שם, כג.
- [16] סנהדרין ח, א. הובא בפרש"י שם. ז.
- [17] ע"פ לי חז"ל - תענית כג. א. ע"פ הגירסא בע"י.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה